

УДК 94(477.43.82) “ 1921-1922”(092)

Красносілецький Д.П., Кам’янець-Подільський державний університет

Красносілецький Денис Павлович (1981 р.н.). У 2003 р. закінчив історичний факультет Кам’янець-Подільського державного університету. З 2004 р. аспірант кафедри історії Росії та спеціальних історичних дисциплін КПДУ. Тема кандидатської дисертації – “Антибільшовицький повстанський рух на Поділлі на початку 20-х рр. ХХ ст.”.

Антибільшовицький селянський повстанський рух Якова Гальчевського на Поділлі в першій половині 1922 р.

У статті проаналізовано проблему повстансько-підпільної діяльності відомого українського діяча Якова Гальчевського в першій половині 1922 р., його становлення як ватажка Подільської повстанської групи та керівника повстанського комітету.

The problem of the insurgent underground activity of the famous Ukrainian figure of Yakov Halchevsky in the first half of 1922 and his formation as a head of Podol's insurgent group and a leader of the insurgent committee was analyzed in the article.

Проблема вивчення селянського повстанського руху в Україні у всій своїй складності постала у сучасній українській історіографії, яка бере початок з часу незалежності. Розкриття даного питання тісно пов'язано із діяльністю легендарного ватажка селян Правобережної України Якова Гальчевського. Дослідженню даного історичного явища приділена ціла низка праць, автори яких: Сліпченко В. [1], Завальнюк К. [2], Руцький М. [3], Вовкодав В. [4] та інші. Проте вони здебільшого фрагментарно висвітлювали деякі аспекти повстансько-підпільної діяльності Якова Гальчевського в зазначений період. Чимало сторінок його життя та діяльності залишилися невивченими через слабку джерельну базу вищезазначених публікацій.

У цій статті зроблено спробу на основі аналізу документальних даних, значну кількість яких автор вводить до наукового обігу вперше, всебічно з'ясувати повстансько-підпільну діяльність Якова Гальчевського на Правобережній Україні в першій половині 1922 р.

Взимку 1921-1922 рр. повстанці отамана

Якова Гальчевського (Гальчевський, Орел, Орлик, Орлов, Орловський, Войнаровський) утримались від активних дій, крім поодиноких нападів, займаючись переважно організаційною роботою та вербуванням селян до загону. Гальчевський налагодив відносини з підпільним організатором повстання у Летичівському повіті Павлом Степановичем Коноплянком [5] (Конопенко, Помста Лютий) [6]. В ніч на 1 січня 1922 р. загін Гальчевського здійснив напад на с. Майдан Савин Літинського повіту, що на Поділлі [7]. 8 лютого загін Орла був на базі в с. Майдан Стасів, де затримав чотирьох більшовиків з однієї із продподаткових груп Олександрова (т.з. латиських службовців) [8]. Того ж дня повстанці вбили і таємного більшовицького агента і попрямували на хутори між с. Багринівці й Голенищево [9]. За це латиські червоноармійці розстріляли 9 мешканців с. Майдан Стасів. Визнаючи свою помилку, повстанці попрямували до Слобідських хуторів Вінницького повіту [10]. В районі м. Янів та с. Каміногірка повстанці іноді на добу мали до десяти сутічок з червоноармійцями [11]. Згодом з району м. Хмільник загін повернувся

до циганського табору, що розташувався між с. Літинка та Монастирок [12]. В ніч з 24 на 25 лютого повстанці вбили двох продармійців в с. Майдан Стасів [13]. Наприкінці лютого Орел вислав шість повстанців на чолі з Сензюком до с. Зіновець, які вбили двох більшовицьких командирів. На трупі одного з них залишили записку: “Товариша Лапова Надзвичайний суд при Штабі Отамана Орла засудив на кару смерті за розстріл 9-ох невинних селян у селі Стасьовому Майдані”.

1 березня Орел разом з помічниками Добровольським та Ковбасюком приїхали в с. Майдан Вербицький до підполковника Коноплянка, який працюючи на лісозаготівлі, зібрав відомості про більшовиків тієї місцевості. Відтоді між ними зав'язалась тісна співпраця [14]. Тоді загін стояв в лісі неподалік села й розігнав всіх продподатківців [15]. В ніч на 4 березня повстанці вбили голову Білецької сільської ради, 8 березня – червоноармійця біля Сахнівських хуторів, 11 березня – декількох чекістів в с. Гавриків [16]. В середині березня загін Орла, розділившись на групи, здійснив напад на с. Бохни, де взяв в полон 70 курсантів артилерійської школи (комуністів було розстріляно, решту відпущено). Із захоплених чотирьох гармат повстанці відкрили вогонь по м. Летичів та с. Вербка, де знаходились червоноармійські частини. Залишивши частину повстанців разом з Ковбасюком та Добровольським, Орел з кіннотою відбив атаку понад трьох сотень червоноармійців з Летичева. Далі загін попрямував до с. Майдан Голенищівський – ст. Комарівці – Вахнівка – Гнівани – Микулівці – Літинка. Під час рейду вдалось збільшити кінноту повстанців до 82 осіб [17]. 23 березня кіннота Орла вирушила в с. Майдан Кожухівський, де атакувала червоноармійців 9-го кінного полку. Після 10-хвилинного бою майже всіх червоноармійців було вбито. Повстанці забрали їхній обоз та зброю і поїхали через с. Каміногірка – Яцківці – Уладівка – Педоси – Осичок. Там до Гальчевського приєднався Коноплянка, і повстанці вступили в бій з червоноармійськими 11 та 12 кінними полками. Далі загін Гальчевського попрямував у Кипорів Яр [18]. Таким чином, в березні 1922 р. у Літинському повіті у відповідь на червоний терор отаман оголосив продпрацівникам чорний терор.

В квітні 1922 р. за сприяння підпільної організації Миколи Димінського загін Гальчевського здійснив напад на підрозділи 24-ої артилерійської дивізії Червоної Армії, яка розташовувалась в с. Бохни [19]. Це сталося 5 квітня. Близько 80 повстанців Гальчевського взяли в полон декількох червоноармійців та близько 20 коней. Але поблизу села їх наздогнав інший червоноармійський загін. В сутичці з ним повстанці втратили захоплених

коней та шість тачанок [20]. 10 квітня загін Орла чисельністю близько 100 осіб здійснив напад на с. Зоновиці, а наступного дня завдав поразки кінному взводу міліції. Поранивши одного міліціонера, повстанці захопили 10 коней [21]. 16 квітня, на Великдень, в Бруслинові, Яцківцях, Пенківці та інших селах відділ Орла, оперуючи групами, вбив 45 сексотів та 10 офіцерів штабу 10-го червоноармійського полку [22]. 17 квітня загін Гальчевського здійснив напад на с. Майдан Гразовський та Бруслинів. В останньому розстріляв співчуваючих більшовикам п'ятьох осіб. 18 квітня загін Орла в с. Майдан Супрунівський взяв у полон двох курсантів 74 піхотного полку Червоної Армії. Згодом одного з них було знайдено вбитим у колодязі [23]. Після цього повстанці повернулись у с. Літинка. Через тиждень вони в складі 65 осіб здійснили напад на Зіньківський кінний взвод міліції і відібрали десять коней. Далі Гальчевський поділив загін навпіл і з частиною повстанців в складі 45 вершників попрямував у південну частину Літинського повіту. Незабаром в с. Мар'яна Кожухівська повстанці вбили п'ятьох міліціонерів і залишили записку: “Так буде всім, хто служить у командах і виловлює дезертирів. Начальник повстанського району Орел” [24]. 19 квітня повстанці Гальчевського в складі 70 шабл та 40 штиків пройшли с. Медведівка – Майдан Вербицький, наступного дня – Дяківці (тричі атаковані загоном 2-ої Черкоздивізії: втратили 18 осіб) – Майдан Стасів [25]. 20 квітня підрозділ Орла в складі 20 шабел в с. Кожухів стратив п'ятьох міліціонерів [26]. 23 квітня біля с. Миколаївка він вступив в бій з 2-ою дивізією Червоної Армії, внаслідок чого було вбито чотирьох червоноармійців. Далі загін Орла розділився на маленькі групи [27]. 24 квітня група Гальчевського чисельністю 15 шабел здійснила напад на с. Гушинець Літинського повіту [28], де взяла у полон двох червоноармійців [29]. А 28 квітня 30 повстанців розігнали бойову групу першого червоноармійського полку і захопили кулемет системи “Льюїса” [30]. За іншими даними, загін Гальчевського біля с. Кожухів Літинського повіту здійснив напад на розвідку 9-го Червоного козацького полку [31]. 30 квітня кіннота Орла була в с. Миколаївка, куди надійшов червоноармійський полк. В силу збігу випадкових обставин червоноармійці та повстанці поділились на дві частини. Не змігши об'єднати повстанців, сам Орел опинився поміж частинами загону червоноармійців, до того ж під обстрілом своїх же бійців, але зумів прорватись до останніх. Втрати повстанців були незначними [32].

1 травня 1922 р. в лісі біля с. Майдан Вербицький Летичівського повіту відбувся з'їзд

командирів повстанських загонів Поділля. На ньому був створений губернський штаб повстанського руху на чолі з Гальчевським (комендант Подільської повстанської групи), а повстанське військо поділено на десять округів та загонів, які одночасно діяли по всій губернії, щоб дезорієнтувати чекістів під час каральних рейдів [33]. На нараді були представники повстанців з Лeticівщини: П.Погиба (згодом призначений помічником коменданта та суддею надзвичайного суду), Г.Кохан (комендант штабу і начальник розвідки, прокурор). Помста Лютий був призначений начальником штабу групи, яка включала дві сотні О. Грабарчука та І. Рароги [34]. Деякі делегати роз'їхались самостійно, а для шести делегацій Орел виділив супровід з 10 осіб до їх районів дислокації. Того ж дня загін Гальчевського чисельністю 300 шабель біля с. Яблонівка Лeticівського повіту захопив у полон чотирьох червоноармійців 24 артилерійської дивізії, яких згодом звільнив з попередженням для усіх більшовиків та червоноармійців: “До 15 травня вбивати нікого не будемо, а після 15 травня почнемо безжалюгідний терор!”.

На з'їзді групи під керівництвом Добровольського не було [35]. 2 травня вона чисельністю 25 шабель дислокувалась в селах навколо північної частини м. Літина і того ж дня зайняла с. Майдан Літинський [36]. Але після цього Добровольський пішов у м. Літин до коханки і добровільно здався чекістам, а його повстанці прибули до Орла [37].

5 травня загін Гальчевського в складі 60 вершників і 25 піхотинців у Дяковецькому лісі завдав поразки частині червоноармійців 9-го полку [38], за даними Гальчевського – кінним загонам 10 та 11 полків Червоної Армії [39]. Після цього повстанці попрямували до сіл Сахнівка – Майдан Вербицький – Бохни та Вовковинецькі хутори – Згар – Кориченці – Галузинці – Гермаки – Явтухи [40].

Під час походу Орел відправив кур'єрів до загону Карого та Волинської повстанської армії, а також об'єднав групи, які супроводжували делегатів з'їзду [41]. В ніч на 8 травня 20 повстанців (мабуть, розвідка) Гальчевського здійснили напад на с. Женишківці, після чого попрямували на Нову Буду [42]. 9 травня загін Орла під виглядом червоноармійців прибув до с. Комарівці, де дислокувався загін отамана Якова Галука (Голук, Байда) чисельністю 30 осіб. Останній, злякавшись, відступив у ліси і лише наступного дня приєднався до повстанців Орла (загальна чисельність близько 190 осіб) [43]. Надвечір 10 травня, взявши підводи та добровольців з с. Ходацька Слобідка та Ходаки [44], загін Гальчевського здійснив напад на цукровий завод та кооператив м. Ялтушків.

Після цього піхота з награваним майном

пішла в с. Ходацька Слобідка, а кіннота – в с. Підлісний Ялтушків, де пограбувала економію. Остання в складі ста осіб мала на озброєні два кулемети, гранати, гвинтівки. При цьому одинадцять осіб кінноти були одягнуті в будьонівську форму й видавали себе за червоноармійців 210 полку. Оскільки до м. Ялтушків наближались червоноармійці з ближніх районів, повстанська кіннота попрямувала у с. Ходацька Слобідка, де її чекала піхота в складі 200 осіб разом з награваним майном. Дізнавшись, що у с. Ходаки перебували червоноармійці, кіннота, відвертаючи їх увагу, попрямувала у м. Зіньків, а далі в с. Бебехи [45].

12 травня Орел залишив отамана Галука (призначений комендантом 1-ої Подільської кінної бригади, трохи згодом Орел визначив діяльністю його загону Лeticівський, Кам'янецький, Проскурівський та Могилівський повіти), збільшивши його загін до 52 вершників [46]. 13 травня, мабуть, загін Галука розпочав рух у напрямку м. Деражня – с. Кориченці – Комарівці – Стара Гута – Сахни (16 травня, а 17 травня здійснив напад на загін 10-го кавалерійського полку) [47] в районі Майдан Літинський – Кусиківці – Майдан Грузький – Пиківська Слобідка – Зіньківці – Майдан Вербицький. Біля Сахнівського Майдану повстанці вступили в сутичку із загонами 9 та 10 червоноармійських полків, внаслідок чого втратили половину кінноти та десять піхотинців [48].

В цей час Орел попрямував у Новоушицький повіт, де залишив 45 повстанців, доручивши їх командуванню отамана Василя Лісового. Територією його дії Орел визначив Новоушицький та Ямпільський повіти, південну Лeticівщину, Жмеринський та Вапнярський райони [49]. В складі 100 осіб Орел пішов на Барські хутори, де зустрівся з місцевим загonom Лиховського, якому наказав збільшити чисельність до 100 осіб [50].

Після цього загін Гальчевського попрямував в с. Шпиченці (атакував 60 червоноармійців, забравши у них кулемет системи “Максим”) – Вовковинецькі хутори – Буцнівський Майдан – район Монастирка та Літинського Майдану. Там 20 травня повстанці були атаковані червоноармійцями. З боями вони відступили до Дяківецького лісу, але прорвавши фронт, Орел повернувся в ліс біля Літинського Майдану. Тоді 120 червоноармійців було вбито, а 100 поранено [51]. 21 травня повстанці Орла привезли отамана Хмару (Семен Харченко), який два тижні тому повернувся з Польщі. Зустріч відбулась на хуторі біля с. Буцни. Хмара визнав командування Орла [52].

Незабаром загін Орла здійснив напад на м. Лeticів і звільнив в'язнів, попередньо покаравши чекістів. 10 в'язнів Орел прийняв до

загону і попрямував через с. Бущни у Вовковинецькі хутори [53], звідти – на Барські хутори та в с. Комарівці, де після вдалого бою з червоноармійцями об'єднався з загonom Галюка.

Невдовзі під тиском 1-ої дивізії Червоного Козацтва повстанці Орла відступили до Зінківського лісу. Там повстанці прийняли бій. Далі вони розділились: загін Галюка попрямував до Кам'янецького повіту, а Орла – Проскурівського. В с. Пашківці Орел покарав представників Пашковецької республіки, які чинили опір війську 2-го Зимового походу і відправився в район Межибожа [54]. 27 травня 50 повстанців під командуванням Кохана зайняли Стреків хутір Жмеринського повіту [55]. 28 травня повстанці Гальчевського втратили двох бійців та попрямували до Закравського Майдану [56]. 29 травня вони завдали поразки міліції села Шиїнци Летичівського повіту (захопили кулемет системи “Максим”), а 30 травня – кінний розвідці 209 полку Червоної Армії [57]. На той час загін Лиховського збільшився до 35 піхотинців [58]. Загін же Лісового в Могилівському повіті нараховував 55 вершників [59].

5 червня 1922 р. загін Гальчевського в складі 120 осіб дислокувався в с. Майдан Стасів, звідки вирушив двома групами: перша – до с. Березівка, друга – до с. Майдан Голенищевський [60]. 6 червня, ймовірно, бійці Галюка здійснили напад на м. Вінківці, після чого попрямували до с. Осламів [61]. Тоді ж загін Гальчевського здійснив напад на с. Лозни,

7 червня – на Комарівці [62], 8 червня в складі 130 шабел – на м. Вовковинці, де вбито сім радянських службовців [63], 16 червня – на с. Уладівка. Далі загін попрямував до сіл Пиківська Слобідка – Оселінки – Лисогірка – Теси. В останньому селі він потрапив у засідку червоноармійців і, втративши кулемет та вісім коней, розділився на декілька груп. Загін об'єднався через день на хуторі Млинки, звідки попрямував у села Сахни – Майдан Вербицький – Майдан Стасів – Нова Гута – Майдан Морозівський – Вовковинці – Гермаки – Барські хутори – Ходакська Слобідка. 20 червня до них приєднався загін Якова Галюка [64]. Наказом Гальчевського було створено четверту бригаду на чолі з комендантом Хмарою та начальником штабу Карабчевським. В той час бригада Орла нараховувала 75, Хмари – 55, Галюка – 70, Лісового – 60 бійців [65]. Загін здійснив напад на м. Бар, після чого попрямував на Вовковинецькі хутори. Далі Орел відправив загін Хмари у Проскурівський, Літинський та Вінницький повіти. В Літинському повіті залишилась невеличка група на чолі з Погибою, а сам Орел з невеликим загonom вирушив у Східний рейд. Останній пролягав через Бердичівщину, Брацлавщину, Гайсинщину, Уманщину, Балтщину, Ольгопільщину, Могилівщину [66]. Бригади Орла активно діяли неподалік районів дислокації свого ватажка, щоб відвернути увагу більшовиків. Так, 26 червня загін Галюка в складі 120 осіб пограбував цукровий завод м. Ялтущків, а наступного дня здійснив напад і на саме містечко. 28 червня він дислокувався в с.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сліпченко В.А. КП(б)У – організатор розгрому куркульсько-націоналістичної контрреволюції в 1921-1923 рр. // Із історії Комуністичної партії України: 36. статей. – К.: Вид-во Київського держ. ун-ту, 1959. – Вип. 2. – С. 73-90.
2. Завальнюк К. Лицарі волі. Повстанський рух на Поділлі у персоналіях (20-ті рр. ХХ ст.) – Вінниця: Логос, 2000. – 268 с.; Завальнюк К.В. Матеріали до біографії Я.В.Гальчевського (за документами Держархіву Вінницької області) // Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи. Науковий збірник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2002. – С. 225-230.
3. Рущкий М. Яків Гальчевський і антибільшовицьке повстання на Поділлі // Система. – Нетішин: Вид-во ТОВ “Джерела Львівщини”, 1998. – С. 95-98 та ін.
4. Вовкодав В. Яків Гальчевський – народний герой (1897-1943 рр.) // Тези доповідей і повідомлень п'ятнадцятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця: Б. в., 1996. – С. 54-55 та ін.
5. Рибак І.В., Красносецький Д.П. Антибільшовицький повстанський рух на Поділлі під проводом Я. Гальчевського: географія і хроніка подій // Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи: Науковий збірник. – С. 231.
6. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГОУ). – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 225.
7. Коваль Р. Яків Гальчевський-Орел, отаман Подільської повстанської групи // Симон Петлюра у контексті українських національно-визвольних змагань: 36. наук. праць. – Фастів: Поліфаст, 1999. – С. 198.; ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 5.
8. Гальчевський-Войнаровський Я. Проти червоних окупантів. – Краків; Львів: “Українське видавництво”, 1942. – У 2 ч. – Ч. 2. – С. 6.
9. Там само. – С. 7.
10. Там само. – С. 8.
11. Там само. – С. 9.
12. Там само. – С. 12.
13. Державний архів СБУ у Хмельницькій області. – Спр. 26404. – Арк. 201.

14. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 13-15.
15. Там само. – С. 17-18.
16. Державний архів СБУ у Хмельницькій області. – Спр. 26404. – Арк. 201.
17. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 19-21.
18. Там само. – С. 23-33.
19. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 231.
20. Державний архів СБУ. – Ф. 13. – Спр. 260. – Т. 2. – Арк. 85.
21. Там само. – Арк. 87.
22. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 37.
23. Державний архів СБУ. – Ф. 13. – Спр. 260. – Т. 2. – Арк. 87.
24. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 231.
25. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 119.
26. Державний архів СБУ. – Ф. 13. – Спр. 260. – Т. 2. – Арк. 87.
27. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 231.
28. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 99.
29. Державний архів СБУ. – Ф. 13. – Спр. 260. – Т. 2. – Арк. 87.
30. Рибак І. В., Красносілецький Д. П. Вказана праця. – С. 231.
31. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 106.; Державний архів СБУ. – Ф. 13. – Спр. 260. – Т. 2. – Арк. 87.
32. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 38-41.
33. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 231.
34. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 54.
35. Там само. – С. 45.
36. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 108.
37. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 45.
38. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 231.
39. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 52.
40. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 231.
41. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 55.
42. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 125.
43. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 57.
44. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 231.
45. Там само. – С. 232.
46. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 61.
47. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 115.
48. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 232.
49. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 63.
50. Там само. – С. 64.
51. Там само. – С. 65-73.
52. Там само. – С. 75-76.
53. Там само. – С. 77-78.
54. Там само. – С. 81-84.
55. Державний архів Хмельницької області. – Ф. Р – 6193. – Оп. 12. – Спр. П – 30437. – Арк. 82.
56. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 125.
57. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 232.
58. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 80.
59. Там само. – С. 81.
60. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 133.
61. Коваль Р. Вказана праця. – С. 199.
62. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 232.
63. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 137.
64. Рибак І. В., Красносілецький Д.П. Вказана праця. – С. 232.
65. Гальчевський-Войнаровський Я. Вказана праця. – Ч. 2. – С. 90.
66. Там само. – С. 90-95.
67. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 148.
68. Коваль Р. Вказана праця. – С. 199.; ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 1305. – Арк. 150.

Стаття надійшла до редколегії 17.11.2005 р.